

PRÍBEH DANIELA ŠKVRNITÉHO A MUFLÓNA LESNÉHO

ING. ANDREJ GUBKA, PHD.

V tomto článku by som chcel priblížiť príbeh rozšírenia dvoch, na Slovensku pomerne známych druhov, ktorých pôvod bol, alebo stále je trochu nejasný. Ide o daniela škvrnitého (Dama dama) a muflóna lesného (Ovis musimon). Oba druhy sú na Slovensku považované za nepôvodné, spôsobujú lokálne značné škody v lesných porastoch a v rozšírení oboch druhov hrá významnú úlohu človek.

■ Odkiaľ pochádza daniel?

Daniel je aktuálne rozšírený snáď vo všetkých krajinách Európy. Nebolo to tak však vždy. Na konci doby ľadovej (približne pred 15 tis. rokmi) sa populácia daniela pravdepodobne zachovala len v dvoch izolovaných lokalitách, čo potvrdzuje aj genetický výskum. Jedna bola v oblasti juhovýchodnej Anatólie (oblasť Turecka) a druhá na južnom Balkáne (oblasť Grécka a Bulharska). Najmä v oblasti Balkánu sa našli bohaté archeologické náleziská kostí daniela, čo naznačuje jeho význam pre lov a zrejme aj náboženské rituály. Približne v období neolitu

(6 tis. rokov p.n.l.) začal človek daniela rozširovať naprieč stredomoriem a aj na ostrovy ako Rhodos alebo Kréta. Zaujímavosťou je, že na ostrovy sa dostala populácia zo vzdialenejšieho Balkánu a nie z bližšej Anatólie. Poukazuje to na možné kultúrne, náboženské alebo prestížne dôvody výberu zdroja zvierat. V neskorších obdobiach sa stal daniel súčasťou Gréckej a Rímskej mytológie – bol zasvätený bohyniam Artemis a Diane, čím získal aj symbolický a náboženský význam. Zrejme aj to bol dôvod prečo bol v období Rímskej ríše daniel rozšírený takmer po celej ríši a dostal sa aj

na Britské ostrovy. Po páde Rímskej ríše bol daniel opätovne v mnohých oblastiach Európy vyhubený. Opätovný rozmach zažil až v období stredoveku, kedy sa stal zaujímavou zverou najmä pre vtedajšiu šľachtu, ktorá ho rozšírila do zverní a parkov po celej Európe.

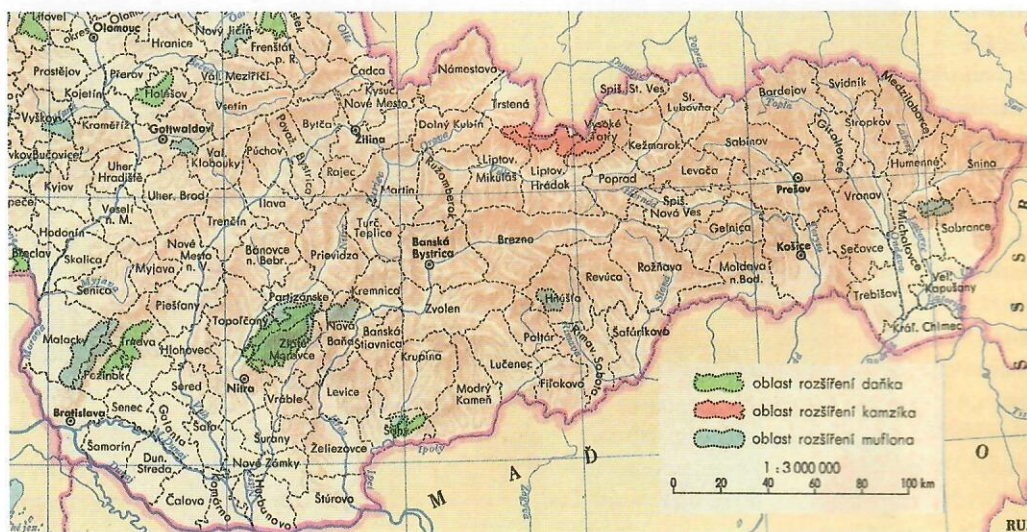
■ Ako je to s danielom na Slovensku?

Na Slovensku sa začal daniel chovať vo zverniciach pravdepodobne až v druhej polovici 19. storočia. Na konci 19. storočia bola na Slovensku odhadovaná početnosť na úrovni 1500 kusov s roč-

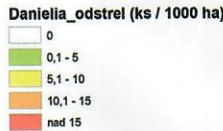
ným lovom viac ako 300 jedincov. V prvej polovici 20. storočia dochádzalo k významným spoločenským zmenám a dvom svetovým vojnám, čo malo vplyv aj na veľkosť populácie daniela. Okolo roku 1955 sa populácia odhadovala na 500 až 600 kusov, ktoré žili len v niekoľkých lokalitách. Neskôr začal záujem o daniela rásť, vďaka čomu narastala aj jeho populácia. V roku 1981 bol odhadovaný stav daniela na Slovensku už na úrovni 2800 jedincov s odlovom v počte 480 kusov. O 10 rokov neskôr bol hlásený odlov už viac ako 1400 kusov a v roku 2010 bolo vykázanych viac ako 4000 odlovených jedincov. Množstvo rôznych faktorov prispelo k tomu, že sa danielia zver na Slovensku mimoriadne rozmnožila. V súčasnosti sa len ročný odstrel daniелей zveri pohybuje na úrovni 36 tis. jedincov (údaj z roku 2024).

■ Kde má muflón svoj pôvod?

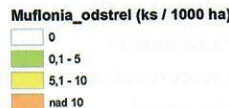
Samotný pôvod muflóna v Európe nie je celkom jasný a je predmetom viacerých vedeckých prác. Najnovšie genetické výskumy a poznatky naznačujú, že európsky mufl-

Mapa rozšírenia daniela a muflóna na Slovensku v roku 1955 (Lesnícky a myslivecký atlas, Praha 1955).

(zdroj: J. Bučko – NLC).

(zdroj: J. Bučko – NLC).

lini musimon). Počas tisícročí sa muflón v prírode na európskom kontinente úplne stratil a jeho ďalší výskyt bol výsledkom zámerných introdukcií najmä v 19. a 20. storočí. Genetické výskumy naznačujú, že všetky súčasné populácie muflóna v kontinentálnej Európe pochádzajú z ostrovných introdukcií z Korziky a Sardínie, ktoré samy boli vytvorené človekom. Muflón sa teda považuje za ferálnu formu domestikovanej ovce, ktorá sa znovu zdivočila a bola rozší-

Na území Slovenska bol muflón introdukovaný grófom Forgáčom v roku 1868 vo zvernici Gýmeš v pohorí Tribeč, a to z Korziky. Už v roku 1882 boli muflóny vypustené do voľnej prírody. Vďaka priaznivým podmienkam sa populácie rozšírili do ďalších pohorí ako Malé Karpaty, Vtáčnik, Považský Inovec, Strážovské vrchy

*Túto prácu podporila Agen-
túra na podporu výskumu a vý-
voja na základe zmluvy
č. APVV-19-0116, APVV-19-
0119, APVV-22-0399, APVV-
21-0131, APVV-22-0545
a APVV-23-0156; Minister-
stvom pôdohospodárstva a roz-
voja vidieka Slovenskej
republiky na základe položky
č. 08V0301 (Promoles).*